

Sygn. akt V U 301/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 listopada 2023 r.

**Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w następującym składzie:**

Przewodniczący: Sędzia Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant: st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2023 r. w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku K. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w (...)

o ekwiwalent za deputat węglowy

na skutek odwołania K. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w (...)

z dnia (...) r. sygn.: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje wnioskodawcy K. K. prawo do wypłaty deputatu węglowego przy emeryturze pomostowej od dnia 1 marca 2023 roku;

Sygn. akt V U 301/23

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia (...) roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił K. K. prawa do wypłaty deputatu węglowego przy emeryturze pomostowej. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że na podstawie art. 74 ustawy o komercjalizacji i restrukturyzacji przedsiębiorstwa Państwowego (...) warunkiem wypłaty deputatu węglowego kolejowego jest pozostawianie w zatrudnieniu na kolei ostatnio przed przejściem na emeryturę. Ponieważ ostatnim miejsce zatrudnienia wnioskodawcy przed przejściem na emeryturę nie była praca na kolei, to brak jest podstaw do przyznania deputatu węglowego.

W odwołaniu z dnia 16 maja 2023 roku K. K. wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie prawa do dodatku węglowego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podnosząc, że wnioskodawca bezpośrednio przed przejściem na emeryturę nie był zatrudniony na kolei, a w Przedsiębiorstwie (...) w O.. W związku z powyższym organ rentowy stwierdził, że prawo do emerytury ubezpieczonego nie zostało ustalone tylko z zatrudnienia na kolei oraz wskazał, że prawo do deputatu węglowego przysługuje byłym pracownikom kolejowym, którzy na podstawie właśnie tego zatrudnienia uzyskali emeryturę lub rentę, zatem nabycie uprawnień emerytalnych na podstawie zatrudnienia poza koleją wyklucza przyznanie prawa do tego świadczenia.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił następujący stan faktyczny:

K. K. od 28 września 1981 roku do 30 września 1982 roku zatrudniony był w Zakładzie (...) w P. na stanowisku szlifierza.

(dowód: zaświadczenie z dnia 27 lipca 2018 roku, k. 16, akt ZUS)

K. K., urodzony w dniu (...) roku, od dnia 4 listopada 1982 roku do dnia 12 października 2018 roku był zatrudniony w „ (...) Zakład (...) w K.”.

(dowód: świadectwo pracy z 15 października 2018 roku, k. 44 akt emerytalno-rentowych ZUS)

W okresie zatrudnienia w (...) „ Zakład (...) w K. był uprawniony do otrzymywania ekwiwalentu za deputat węglowy.

(zaświadczenie (...) S.A. z dnia 17 października 2018 roku, k. 64 akt emerytalno-rentowych ZUS, zeznania wnioskodawcy od minuty 00:01 do minuty 00:06 protokołu rozprawy z dnia 7 listopada 2023 roku)

K. K. zatrudniony był w okresie od 1 października 2021 roku do 31 października 2021 roku w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w O. w pełnym wymiarze czasu pracy.

(dowód: świadectwo pracy z 2 listopada 2021 roku . k. 45 akt ZUS)

Decyzją z dnia 10 lipca 2007 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. ustalił kapitał początkowy K. K. na dzień 1 stycznia 1999 roku w kwocie 69.122,57zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. od 1 stycznia 1984 roku do 31 grudnia 1993 roku –wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 70,39%.

(dowód: decyzja z 10 lipca 2007 roku, k. 16, akt kapitałowych ZUS)

K. K. jest uprawniony do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 17 września 2018 roku do dnia 30 września 2024 roku.

(dowód: wniosek o rentę, k. 1-3, akt ZUS, decyzja ZUS k. 22, akt ZUS, wniosek o rentę, k. 30-31, akt ZUS, decyzja ZUS k. 22, akt ZUS, wniosek o rentę, k.35, akt ZUS, decyzja ZUS k. 37, akt ZUS)

W dniu 2 listopada 2021 K. K. złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury pomostowej.

(dowód: wniosek o emeryturę, k. 48 akt ZUS)

Decyzją z dnia 7 grudnia 2021 roku ZUS dokonał ponownego ustalenia kapitału początkowego wnioskodawcy, który na dzień 1 stycznia 1999r. wyniósł 72 238,76zł. Podstawę wymiaru kapitału początkowego przyjęto z decyzji z 10 lipca 2007 roku.

(dowód: decyzja z 7 grudnia 2021 roku,. k. 24 akt kapitału początkowego ZUS)

Decyzją z dnia 24 stycznia 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w (...)przyznał K. K. prawo do emerytury pomostowej od dnia 1 listopada 2021 roku. Jednocześnie ZUS zawiesił wypłatę renty z tytułu niezdolności do pracy jako świadczenia mniej korzystnego dla wnioskodawca.

(dowód: decyzja o przyznaniu emerytury pomostowej z 24 stycznia 2022 roku, k. 55 akt emerytalnych ZUS)

W dniu 9 marca 2023 roku K. K. złożył wniosek o wypłatę przy emeryturze pomostowej ekwiwalentu węglowego.

(dowód: wniosek k. 62-63 akt emerytalno-rentowych ZUS)

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył, co następuje:

Odwolanie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 74 ust. 1 ustawy dnia 8 września 2000r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...) (tj. Dz.U. z 2000 nr 84, poz. 948) byłemu pracownikowi kolejowemu pobierającemu emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, przyznaną na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin lub przepisów ustawy z dnia 12 czerwca 1975r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych albo przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także członkom rodziny tego pracownika pobierającym po nim rentę rodzinną przyznaną na podstawie wymienionych przepisów, przysługuje prawo do deputatu węglowego w ilości 1800 kg węgla kamiennego rocznie, w formie ekwiwalentu pieniężnego.

Zgodnie z ust. 4 art. 74 ustawy prawo do deputatu węglowego nie przysługuje emerytowi lub renciście, jeżeli nie przysługiwało mu w okresie zatrudnienia, z tytułu którego powstało prawo do emerytury lub renty. Aktualnie na gruncie przepisu art. 74 ust. 4 ustawy dla przyznania prawa do deputatu węglowego, jako dodatkowego świadczenia przyznanego do emerytury, wymagane jest przejście na emeryturę z aktywności zawodowej, w okresie której istniało uprawnienie do deputatu węglowego. Innymi słowy, tylko zatrudnienie na kolei, z którym wiąże się uprawnienie do realizacji deputatu węglowego, z racji którego to zatrudnienia uprawniony przechodzi na rentę lub emeryturę, daje prawo do tego świadczenia.

W myśl zaś z art. 74 ust. 10 i 11 ustawy z 8 września 2000r. emeryci i renciści nabywają prawo do ekwiwalentu pieniężnego z dniem przyznania emerytury lub renty. Prawo do pobierania ekwiwalentu pieniężnego ustaje lub ulega zawieszeniu wraz z ustaniem prawa do emerytury lub renty.

Przedmiotem sporu w rozstrzyganej sprawie było ustalenie, czy ubezpieczony K. K. ma prawo do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy w sytuacji, gdy bezpośrednio przed nabyciem prawa do emerytury pomostowej zatrudniony był w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w O.. Organ rentowy nie kwestionował natomiast faktu, że ubezpieczony jest byłym pracownikiem kolejowym, pobierającym emeryturę na podstawie przepisów ustawy emerytalnej ani, że prawo do deputatu węglowego przysługiwało mu w okresie zatrudnienia, z tytułu którego powstało prawo do emerytury.

Należy zaznaczyć, że w art. 74 cytowanej ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego ustawodawca określił krąg podmiotów, którym przysługuje prawo do deputatu węglowego, mianowicie byłym pracownikom kolejowym pobierającym rentę lub emeryturę (bądź członkom ich rodzin), którzy prawo do renty lub emerytury uzyskali na podstawie jednego z trzech wymienionych aktów prawnych, a ponadto w okresie zatrudnienia na kolei mieli prawo do deputatu węglowego.

Innymi słowy, dla nabycia prawa do deputatu węglowego decydujące znaczenie ma ustalenie, czy wnioskodawcy przysługiwało prawo do deputatu węglowego w okresie zatrudnienia na kolei oraz czy nabycie prawa do emerytury nastąpiło w oparciu o zatrudnienie wykonywane na kolei.

Organ rentowy, opierając się na brzmieniu art. 74 ust. 1 ustawy o emeryturach rentach z FUS konsekwentnie twierdził, że warunkiem wypłaty ekwiwalentu kolejowego jest pozostawanie w zatrudnieniu na kolei ostatnio przed przejściem na emeryturę.

Stwierdzić należy, że wymóg taki nie wynika z art. 74 ust.1 przywoływanej ustawy. W myśl tego przepisu znaczenie ma wyłącznie to, czy podstawa emerytury została ustalona z okresu zatrudnienia na kolei, w którym ubezpieczony miał prawo do ekwiwalentu węglowego.

Ubezpieczony spełnił te warunki. Jest byłym pracownikiem kolejowym. Z zaświadczenia (...) S.A. Zakład (...) w K. wynika, że K. K. w okresie zatrudnienia na kolei w latach 1982-2018, przysługiwało prawo do deputatu węglowego.

Emerytura pomostowa skarżącego (przyznana od 1 listopada 2021 roku) została zaś ustalona na podstawie kapitału początkowego, który został wyliczony wyłącznie z okresu zatrudnienia na kolei, w którym był on uprawniony do otrzymywania ekwiwalentu za deputat węglowy, a mianowicie z lat 1984-1993.

W wyroku z dnia 17 lutego 2015 roku, sygn. akt III AUa 661/14 Sąd Apelacyjny w Łodzi, na który powołuje się w odpowiedzi na odwołanie ZUS, wskazał, że stylistyka art. 74 ust. 1 powołanej ustawy skłania do wniosku, że ustawodawca położył nacisk na silny związek tego świadczenia ze stosunkiem pracy, gdyż nie użył określenia „emerytowi” lub „renciście”, tylko „byłemu pracownikowi kolejowemu”. Ekwiwalent za deputat węglowy jest niewątpliwie świadczeniem wywodzącym się ze stosunku pracy na kolei i ten aspekt oraz literalne brzmienie przepisu należy mieć na względzie w procesie wykładni i subsumcji. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, ust. 1 i ust. 4 art. 74 ustawy z dnia 8 września 2000 r. należy odczytywać łącznie w ten sposób, że prawo do deputatu węglowego przysługuje byłym pracownikom kolejowym, którzy na podstawie właśnie tego zatrudnienia uzyskali emeryturę lub rentę.

Istotne jest zatem ustalenie, czy emerytura przyznawana na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ustalona została na podstawie zatrudnienia kolejowego i wówczas prawo do deputatu przysługuje, czy też na podstawie zatrudnienia poza koleją, co wyklucza przyznanie prawa do deputatu (podobnie Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 7 marca 2012 r., sygn. akt III AUA 1699/11). Z uzasadnienia tego orzeczenia wynika bowiem, że przyznanie prawa do deputatu węglowego jest możliwe, gdy renta (emerytura) została przyznana na podstawie zatrudnienia kolejowego, choćby ubezpieczony był zatrudniony także w innym zakładzie pracy.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał K. K. prawo do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy, poczynając od dnia 1 marca 2023 roku.